

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

14 mai 2020*

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Drepturile consumatorilor – Directiva 2011/83/UE – Domeniu de aplicare – Articolul 3 alineatul (3) litera (f) – Noțiunea de «contracte având ca obiect construirea unor clădiri noi» – Articolul 16 litera (c) – Noțiunea de «bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar» – Contract între un arhitect și un consumator având ca obiect elaborarea unui plan pentru o casă unifamilială nouă”

În cauza C-208/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Tribunalul Regional pentru Cauze Civile din Graz, Austria), prin decizia din 5 februarie 2019, primită de Curte la 4 martie 2019, în procedura

NK

împotriva

MS,

AS,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul M. Safjan, președinte de cameră, și domnii L. Bay Larsen și N. Jääskinen (raportor), judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru NK, de F. Schubert, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul spaniol, de L. Aguilera Ruiz, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de B.-R. Killmann și de C. Valero, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: germana.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 punctele 3 și 4, a articolului 3 alineatul (3) litera (f) și a articolului 16 litera (c) din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO 2011, L 304, p. 64).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între NK, pe de o parte, și MS și AS, pe de altă parte, în legătură cu plata de către MS și AS a unei remunerații pentru serviciile de arhitectură care le-au fost furnizate de NK.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (3), (4), (7), (21) și (26) ale Directivei 2011/83 au următorul cuprins:
 - „(3) Articolul 169 alineatul (1) și articolul 169 alineatul (2) litera (a) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) dispun că Uniunea trebuie să contribuie la atingerea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor prin măsurile adoptate în temeiul articolului 114 din tratat.
 - (4) [...] Armonizarea anumitor aspecte în materie de contracte cu consumatorii negociate la distanță și în afara spațiilor comerciale este necesară pentru promovarea unei piețe interne reale a consumatorilor care să mențină echilibrul corect între un nivel ridicat de protecție a consumatorilor și competitivitatea întreprinderilor, asigurând în același timp respectarea principiului subsidiarității.
 - [...]
 - (7) Armonizarea deplină a unor aspecte cheie de reglementare ar trebui să crească în mod semnificativ securitatea juridică, atât pentru consumatori, cât și pentru comercianți. [...] În plus, consumatorii ar trebui să beneficieze de un nivel comun ridicat de protecție în întreaga Uniune.
 - [...]
 - (21) Un contract negociat în afara spațiilor comerciale ar trebui definit drept un contract încheiat în prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, într-un loc care nu este spațiu comercial al comerciantului, de exemplu la domiciliul sau la locul de muncă al consumatorului. În afara spațiilor comerciale, consumatorul poate fi supus unei presiuni psihologice potențiale sau poate fi confruntat cu un element de surpriză, indiferent dacă a solicitat sau nu vizita din partea comerciantului. [...]
 - [...]
 - (26) Contractele privind transferul bunurilor imobile ori al drepturilor asupra bunurilor imobile sau privind crearea sau dobândirea unor astfel de bunuri imobile ori drepturi, contractele pentru construirea de noi clădiri, pentru transformarea substanțială a clădirilor existente, precum și contractele de închiriere de locuințe pentru scopuri rezidențiale fac deja obiectul unui număr de

cerințe specifice în legislația internă. Printre aceste contracte se numără, de exemplu, vânzarea de bunuri imobile care urmează să fie construite și închirierea cu posibilitatea cumpărării. Dispozițiile prezentei directive nu sunt adaptate contractelor respective, care ar trebui, prin urmare, excluse din domeniul de aplicare al prezentei directive. O transformare substanțială este comparabilă cu construirea unei noi clădiri, de exemplu în cazul în care se păstrează numai fațada unei clădiri vechi. Contractele de servicii, în special cele referitoare la construcția unor anexe la clădiri (de exemplu, un garaj sau o verandă), și cele referitoare la repararea și renovarea clădirilor, cu excepția transformărilor substanțiale, ar trebui să fie incluse în sfera de aplicare a prezentei directive, ca și contractele referitoare la serviciile agenților imobiliari și cele referitoare la închirierea unor spații în scopuri nerezidențiale.”

4 Articolul 1 din această directivă prevede:

„Obiectivul prezentei directive este acela ca, prin atingerea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor, să contribuie la buna funcționare a pieței interne prin mărirea gradului de similitudine dintre anumite aspecte ale actelor cu putere de lege și ale actelor administrative ale statelor membre privind contractele încheiate între consumatori și comercianți.”

5 Articolul 2 din directiva menționată prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

1. «consumator» înseamnă orice persoană fizică ce, în cadrul contractelor reglementate de prezenta directivă, acționează în scopuri care se află în afara activității sale comerciale, industriale, artizanale sau profesionale;
2. «comerciant» înseamnă orice persoană fizică sau juridică, indiferent dacă este publică sau privată, care acționează, inclusiv prin intermediul unei alte persoane care acționează în numele sau în contul ei, în scopuri ce țin de activitatea sa comercială, de afaceri, meșteșugărească sau profesională în legătură cu contractele care intră sub incidența prezentei directive;
3. «bunuri» înseamnă orice obiect corporal mobil, cu excepția obiectelor vândute prin executare silită sau altfel, prin autoritatea legii; apa, gazul și energia electrică sunt considerate «bunuri» în sensul prezentei directive atunci când acestea sunt puse în vânzare în volum limitat sau în cantitate fixă;
4. «bunuri produse conform specificațiilor clientului» înseamnă orice bunuri care nu sunt prefabricate, produse pe baza opțiunilor individuale sau a deciziei clientului;
5. «contract de vânzare» înseamnă orice contract în temeiul căruia comerciantul transferă sau se angajează să transfere proprietatea asupra unor bunuri către consumator, iar consumatorul plătește sau se angajează să plătească prețul acestora, inclusiv orice contract care are drept obiect atât bunuri, cât și servicii;
6. «contract de prestări de servicii» înseamnă orice contract, altul decât un contract de vânzare, în temeiul căruia comerciantul furnizează sau se angajează să furnizeze un serviciu consumatorului, iar acesta plătește sau se angajează să plătească prețul acestuia;

[...]

8. «contract negociat în afara spațiului comercial» înseamnă orice contract dintre un comerciant și un consumator:
 - (a) încheiat în prezența fizică simultană a comerciantului și a consumatorului, într-un loc care nu este spațiul comercial al comerciantului;

[...]”

6 Articolul 3 din aceeași directivă prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică, conform condițiilor și în limitele stabilite în dispozițiile sale, oricărui contract încheiat între un comerciant și un consumator. [...]

[...]

(3) Prezenta directivă nu se aplică contractelor:

[...]

(f) având ca obiect construirea unor clădiri noi, transformarea substanțială a unor clădiri existente și închirierea de locuințe în scopuri rezidențiale;

[...]”

7 Articolul 6 din Directiva 2011/83 prevede:

„(1) Înainte ca un contract la distanță sau negociat în afara spațiilor comerciale sau orice ofertă similară să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, comerciantul trebuie să îi furnizeze consumatorului următoarele informații în mod clar și inteligibil:

[...]

(h) în cazul în care există un drept de retragere, condițiile, termenele și procedurile de exercitare a dreptului respectiv, în conformitate cu articolul 11 alineatul (1), precum și formularul tipizat de retragere, prezentat în anexa I partea B;

[...]

(k) în cazul în care dreptul de retragere nu este prevăzut în conformitate cu articolul 16, informația conform căreia consumatorul nu va beneficia de un drept de retragere sau, după caz, circumstanțele în care consumatorul își pierde dreptul de retragere;

[...]”

8 Articolul 7 alineatul (3) din această directivă prevede:

„În cazul în care consumatorul dorește ca prestarea unor servicii sau furnizarea de apă, gaz sau electricitate, atunci când acestea nu sunt puse în vânzare într-un volum limitat sau cantitate prestabilă, sau de încălzire centralizată să înceapă în timpul perioadei de retragere prevăzute la articolul 9 alineatul (2), comerciantul solicită consumatorului să formuleze o astfel de cerere expresă pe un suport durabil.”

9 Articolul 9 alineatul (1) din directiva menționată are următorul cuprins:

„Cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 16, consumatorul beneficiază de o perioadă de 14 zile pentru a se retrage dintr-un contract la distanță sau dintr-un contract negociat în afara spațiului comercial, fără a fi nevoit să justifice decizia de retragere și fără a suporta alte costuri decât cele prevăzute la articolul 13 alineatul (2) și la articolul 14.”

10 Articolul 10 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„În cazul în care comerciantul nu a transmis consumatorului informațiile privind dreptul de retragere conform articolului 6 alineatul (1) litera (h), perioada de retragere expiră la 12 luni de la sfârșitul perioadei inițiale de retragere, astfel cum este stabilită în conformitate cu articolul 9 alineatul (2).”

11 Potrivit articolului 12 din Directiva 2011/83:

„Exercitarea dreptului de retragere pune capăt obligațiilor părților contractuale:

(a) de a executa contractul la distanță sau contractul negociat în afara spațiului comercial sau

[...]”

12 Articolul 14 alineatele (3) și (4) din această directivă prevede:

„(3) Atunci când consumatorul își exercită dreptul de retragere după transmiterea cererii în conformitate cu articolul 7 alineatul (3) sau cu articolul 8 alineatul (8), consumatorul plătește comerciantului o sumă proporțională cu ceea ce s-a furnizat până la momentul în care consumatorul a informat comerciantul cu privire la exercitarea dreptului de retragere, în raport cu acoperirea totală a contractului. Suma proporțională care trebuie plătită comerciantului de către consumator este calculată pe baza prețului total convenit în contract. Dacă prețul total este excesiv, suma proporțională este calculată pe baza valorii de piață a ceea ce s-a furnizat.

(4) Consumatorul nu suportă costurile pentru:

(a) prestarea serviciilor sau furnizarea de apă, gaze sau energie electrică, atunci când acestea nu sunt puse în vânzare într-un volum limitat sau în cantitate prestabilă, sau încălzirea centralizată furnizată, în totalitate sau parțial, în cursul perioadei de retragere, dacă:

(i) comerciantul nu a furnizat informații în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) litera (h) sau (j) sau

(ii) consumatorul nu a cerut expres ca prestarea să înceapă în timpul perioadei de retragere în conformitate cu articolul 7 alineatul (3) și cu articolul 8 alineatul (8) sau

[...]”

13 Articolul 16 din directiva menționată prevede:

„Statele membre nu asigură dreptul de retragere prevăzut la articolele 9-15 în ceea ce privește contractele la distanță și contractele negociate în afara spațiilor comerciale pentru:

(a) contractele de prestări servicii, după prestarea completă a serviciilor, dacă executarea a început cu acordul prealabil expres al consumatorului și după ce acesta a confirmat că a luat cunoștință de faptul că își va pierde dreptul la retragere după executarea completă a contractului de către comerciant;

[...]

(c) furnizarea de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar;

[...]”

Dreptul austriac

- 14 Articolul 1 din Bundesgesetz über Fernabsatz- und ausserhalb von Geschäftsräumen geschlossene Verträge (Legea federală privind contractele la distanță și cele negociate în afara spațiilor comerciale, BGBl. I, 33/2014, denumită în continuare „FAGG”), care a transpus Directiva 2011/83 în ordinea juridică austriacă, are următorul cuprins:

„(1) Prezenta lege federală se aplică în cazul contractelor la distanță și al celor negociate în afara spațiilor comerciale (tranzacții la distanță și tranzacții în afara spațiilor comerciale) încheiate între comercianți și consumatori [...]

(2) Prezenta lege federală nu se aplică [...] contractelor:

[...]

7. având ca obiect construirea unor clădiri noi, transformarea substanțială a unor clădiri existente sau închirierea unei locuințe în scopuri rezidențiale;

[...]”

- 15 Articolul 4 din FAGG prevede:

„(1) Înainte ca un contract sau angajamentul contractual exprimat să producă efecte obligatorii asupra consumatorului, comerciantul trebuie să îi furnizeze consumatorului următoarele informații în mod clar și inteligibil:

[...]

8. în cazul în care există un drept de retragere, condițiile, termenul și procedura de exercitare a dreptului respectiv,

[...]

10. dacă este cazul, [informații privind] obligația consumatorului de plată a unei sume proporționale cu serviciile deja prestate, în cazul retragerii din contract, în conformitate cu articolul 16;

11. dacă este cazul, [informații] privind inexistența unui drept de retragere în conformitate cu articolul 18 sau privind circumstanțele în care consumatorul își pierde dreptul de retragere;

[...]”

- 16 Articolul 10 din FAGG prevede:

„În cazul în care un contract la distanță sau un contract negociat în afara spațiilor comerciale are ca obiect [...] prestarea unui serviciu, iar consumatorul dorește începerea de către comerciant a executării contractului înainte de sfârșitul perioadei de retragere prevăzute la articolul 11, comerciantul solicită consumatorului să îi înainteze o cerere expresă în acest sens – pe un suport durabil, în cazul unui contract negociat în afara spațiilor comerciale.”

- 17 Articolul 11 alineatul (1) din FAGG prevede:

„Consumatorul se poate retrage dintr-un contract la distanță sau dintr-un contract negociat în afara spațiului comercial în termen de 14 zile, fără a fi nevoit să justifice decizia.”

18 Articolul 12 alineatul (1) din FAGG dispune:

„În cazul în care comerciantul nu și-a îndeplinit obligația de informare prevăzută la articolul 4 alineatul (1) punctul 8, perioada de retragere prevăzută la articolul 11 se prelungește cu 12 luni.”

19 Articolul 16 din FAGG este redactat după cum urmează:

„(1) În cazul în care consumatorul își exercită dreptul de retragere dintr-un contract de prestări servicii în conformitate cu articolul 11 alineatul (1) [...], după ce a transmis o cerere conform articolului 10, iar comerciantul a început executarea contractului, consumatorul trebuie să plătească comerciantului o sumă proporțională cu serviciile furnizate de comerciant până la momentul retragerii în raport cu prețul total al contractului. [...]

(2) Obligația de a plăti suma proporțională prevăzută la alineatul (1) nu există în cazul neîndeplinirii de către comerciant a obligației sale de informare în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) punctele 8 și 10.

[...]”

20 Articolul 18 din FAGG prevede:

„(1) Consumatorul nu beneficiază de niciun drept de retragere în cazul contractelor la distanță sau al contractelor negociate în afara spațiilor comerciale privind:

1. prestarea serviciilor dacă – pe baza unei cereri exprese a consumatorului în conformitate cu articolul 10, precum și după ce consumatorul a confirmat că a luat cunoștință de faptul că își va pierde dreptul la retragere după executarea completă a contractului – comerciantul a început deja executarea serviciilor înainte de sfârșitul perioadei de retragere prevăzute la articolul 11 și ulterior serviciile au fost prestate în totalitate.

[...]

3. bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar;

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

21 Din decizia de trimitere reiese că, la 22 decembrie 2016, MS și AS, consumatori în sensul Directivei 2011/83, au încheiat cu NK, arhitect și comerciant în sensul acestei directive, în afara spațiilor comerciale ale acesteia din urmă, un contract având ca obiect proiectarea unei case unifamiliale care urma să fie construită.

22 La 2 februarie 2017, NK a transmis către MS și către AS planul de construcție elaborat, un rezumat al costurilor, precum și o factură de 3 780 de euro pentru prestația furnizată.

23 Printr-un e-mail din 12 februarie 2017, MS și AS i-au transmis lui NK nemulțumirea lor în ceea ce privește calitatea acestei prestații și au informat-o că încetau cu efect imediat raportul de muncă și se retrăgeau din contractul privind sarcinile de proiectare încredințate.

24 NK a sesizat Bezirksgericht Graz-Ost (Tribunalul Districtual din Graz-Est, Austria) solicitând obligarea lui MS și a lui AS la plata onorariilor pentru serviciile de proiectare prestate. În cadrul acțiunii sale, NK a susținut, cu titlu principal, că FAGG nu este aplicabilă în cazul contractului de arhitectură încheiat

cu aceștia din urmă, întrucât serviciile prestate priveau construirea unei clădiri noi și, în consecință, intrau sub incidența excepției prevăzute la articolul 1 alineatul (2) punctul 7 din FAGG. În orice caz, presupunând că FAGG ar fi aplicabilă, NK a arătat că MS și AS nu beneficiau, în temeiul articolului 18 alineatul (1) punctul 3 din FAGG, de un drept de retragere în ceea ce privește contractul menționat, întrucât acesta presupunea elaborarea unor planuri personalizate în mod clar în funcție de nevoile lor. În sfârșit, NK a precizat că planurile elaborate reprezentau bunuri, în sensul articolului 2 punctele 3 și 4 din Directiva 2011/83.

- 25 MS și AS au solicitat respingerea acțiunii, subliniind că FAGG era aplicabilă contractului în discuție în litigiul principal. Astfel, pe lângă faptul că articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83 – care a fost transpus în ordinea juridică austriacă prin articolul 1 alineatul (2) punctul 7 din FAGG – vizează prestațiile de construire, iar nu prestațiile de proiectare, contractele de arhitectură nu ar fi menționate în lista contractelor excluse din domeniul de aplicare al acestei directive, astfel cum figurează în considerentul (26) al acesteia din urmă.
- 26 MS și AS au subliniat că, întrucât NK nu și-a respectat obligațiile de informare în temeiul articolului 4 alineatul (1) punctele 8 și 10 din FAGG, perioada de retragere de 14 zile prevăzută la articolul 11 alineatul (1) din FAGG a fost prelungită cu 12 luni, în conformitate cu articolul 12 alineatul (1) din FAGG, astfel încât retragerea care a avut loc la 12 februarie 2017 ar fi valabilă. În plus, NK ar fi început executarea contractului înainte de expirarea perioadei de retragere, fără a solicita ca MS și AS să îi ceară în mod expres această executare anticipată în conformitate cu articolul 10 din FAGG. În sfârșit, nu ar exista o obligație în sarcina lui MS și a lui AS de a plăti o sumă proporțională în cazul retragerii, astfel cum se prevede la articolul 16 alineatul (1) din FAGG, întrucât NK și-ar fi încălcat obligațiile de informare. Prin urmare, MS și AS nu ar datora nicio remunerație.
- 27 Prin hotărârea din 12 iunie 2018, Bezirksgericht Graz-Ost (Tribunalul Districtual din Graz-Est) a respins în întregime cererea formulată de NK. Astfel, această instanță a apreciat că contractul în discuție în litigiul principal intra în sfera de aplicare a FAGG, întrucât nu privea construirea unei clădiri noi, în sensul articolului 1 alineatul (2) punctul 7 din aceasta. De asemenea, ea a considerat că, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) punctul 3 din FAGG, MS și AS nu dispuneau de un drept de retragere, întrucât planul de construcție a casei unifamiliale trebuia să fie întocmit potrivit dorințelor speciale ale persoanelor interesate. Cu toate acestea, instanța menționată a considerat că, întrucât obligațiile de informare prevăzute la articolul 4 alineatul (1) punctele 8 și 10 din FAGG nu au fost îndeplinite, MS și AS nu datorau nicio remunerație în temeiul articolului 16 alineatul (1) din FAGG.
- 28 NK a formulat apel împotriva acestei hotărâri la Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Tribunalul Regional pentru Cauze Civile din Graz, Austria).
- 29 Instanța de trimitere are, mai întâi, îndoieli cu privire la aspectul dacă un contract privind prestația unui arhitect constând în proiectarea unei clădiri noi care urmează a fi construită intră în sfera noțiunii de „contract având ca obiect construirea unei clădiri noi”, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83. Un argument în favoarea unui răspuns afirmativ ar fi că construirea unei clădiri noi implică întotdeauna în mod necesar proiectarea și elaborarea unor planuri de construcție, astfel încât un contract privind prestațiile de proiectare necesare unui proiect de construcție s-ar număra în mod necesar printre prestațiile legate de construirea unei clădiri noi. Cu toate acestea, un răspuns negativ la această întrebare s-ar putea întemeia pe argumentul potrivit căruia, în cazul în care prestația principală în temeiul unui contract de arhitectură prevede numai elaborarea unor planuri, o asemenea prestație nu se încadrează, în sens strict, în construirea unei clădiri.
- 30 Dacă s-ar reține răspunsul negativ și, pe cale de consecință, s-ar aplica FAGG în cauza principală, ar trebui să se stabilească, în continuare, dacă MS și AS s-au retras în mod justificat din contractul în discuție în litigiul principal și dacă aceștia trebuie să plătească o remunerație pentru serviciile deja

furnizate de NK. În acest context, s-ar pune în special problema dacă acest contract face parte din categoria celor care privesc „furnizarea de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar”, pentru care articolul 16 litera (c) din Directiva 2011/83 exclude orice drept de retragere.

31 În aceste condiții, Landesgericht für Zivilrechtssachen Graz (Tribunalul Regional pentru Cauze Civile din Graz) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Un contract încheiat între un arhitect și un consumator, potrivit căruia arhitectul trebuie să efectueze (numai) proiectarea construcției unei case unifamiliale noi, inclusiv elaborarea planurilor, reprezintă un contract «având ca obiect construirea unor clădiri noi» în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva [2011/83]?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare:

Un contract încheiat între un arhitect și un consumator, potrivit căruia arhitectul se angajează să efectueze proiectarea construcției unei case unifamiliale noi, în conformitate cu cerințele și cu dorințele beneficiarilor săi și, în acest context, arhitectul trebuie să elaboreze planuri, reprezintă un contract de furnizare de «bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar» în sensul articolului 16 litera (c) și al articolului 2 punctele 3 și 4 din Directiva [2011/83]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

32 Prin intermediul primei întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83 trebuie să fie interpretat în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, constituie un contract având ca obiect construirea unei clădiri noi, în sensul acestei dispoziții.

33 În conformitate cu articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83, această directivă nu se aplică, printre altele, contractelor având ca obiect construirea unor clădiri noi.

34 Trebuie să se constate de la bun început că noțiunea de „contract având ca obiect construirea unei clădiri noi” nu este definită de directiva menționată.

35 Cu toate acestea, în considerentul (26) al Directivei 2011/83 se arată că contractele pentru, printre altele, construirea de noi clădiri sau transformarea substanțială a clădirilor existente și care privesc, de exemplu, vânzarea de bunuri imobile care urmează să fie construite sau închirierea cu posibilitatea cumpărării fac deja obiectul unui număr de cerințe specifice în legislația națională și că, întrucât dispozițiile acestei directive nu sunt adecvate contractelor respective, ele ar trebui, prin urmare, să fie excluse din domeniul de aplicare al directivei menționate. Considerentul menționat precizează, în această privință, că o transformare substanțială a unei clădiri existente este comparabilă cu construirea unei noi clădiri, de exemplu în cazul în care se păstrează numai fațada unei clădiri vechi.

- 36 În schimb, potrivit aceluiași considerent, contractele de servicii, în special cele referitoare la construcția unor anexe la clădiri (de exemplu, un garaj sau o verandă), și cele referitoare la repararea și la renovarea clădirilor, cu excepția transformărilor substanțiale, ar trebui să fie incluse în sfera de aplicare a Directivei 2011/83, ca și contractele referitoare la serviciile agenților imobiliari și cele referitoare la închirierea unor spații în scopuri nerezidențiale.
- 37 În observațiile sale scrise, NK se întemeiază pe considerentul (26) al Directivei 2011/83 pentru a susține că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, precum cel în discuție în litigiul principal, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze, pentru cel de al doilea, numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, constituie un contract având ca obiect construirea unei clădiri noi, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (f) din această directivă, și, în consecință, este exclus din domeniul de aplicare al directivei menționate.
- 38 Această argumentație nu poate fi reținută.
- 39 Astfel, după cum reiese din cuprinsul articolului 1 din Directiva 2011/83, interpretat în lumina considerentelor (3), (4) și (7) ale acesteia, această directivă urmărește asigurarea unui nivel ridicat de protecție a consumatorilor. În plus, în cadrul politicilor Uniunii, protecția consumatorilor, care se află într-o poziție de inferioritate în raport cu comercianții, întrucât trebuie considerați ca fiind mai puțin informați, mai slabi din punct de vedere economic și mai puțin experimentați din punct de vedere juridic decât cocontractanții lor, este consacrată la articolul 169 TFUE, precum și la articolul 38 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (Hotărârea din 27 martie 2019, *slewo*, C-681/17, EU:C:2019:255, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 40 Pe de altă parte, atunci când termenii care trebuie interpretați figurează într-o dispoziție care constituie o derogare de la un principiu sau, mai precis, de la norme de drept al Uniunii care urmăresc protecția consumatorilor, aceștia trebuie interpretați în mod strict (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 martie 2005, *EasyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, punctul 21, Hotărârea din 27 martie 2019, *slewo*, C-681/17, EU:C:2019:255, punctul 34, și Hotărârea din 12 martie 2020, *Verbraucherzentrale Berlin*, C-583/18, EU:C:2020:199, punctul 27).
- 41 Prin urmare, articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83, în măsura în care exclude din domeniul de aplicare al acestei directive contractele având ca obiect construirea unor clădiri noi, trebuie să fie interpretat în mod strict.
- 42 În această privință, întrucât modul de redactare a acestei dispoziții vizează în mod expres contractele având ca obiect „construirea unor clădiri noi”, obiectul unor asemenea contracte trebuie să fie în mod necesar construirea unei clădiri noi. Din considerentul (26) al Directivei 2011/83 reiese că dispozițiile acesteia, cum ar fi articolele 9-16 referitoare la dreptul de retragere, nu sunt adecvate unor contracte de această natură.
- 43 Or, un contract în temeiul căruia arhitectul se angajează să efectueze, pentru consumator, numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită, proiectare care este posibil să nu fie urmată niciodată de o construcție efectivă, se situează prea departe față de procesul de construire a unei clădiri noi pentru a putea intra în sfera noțiunii de „contract având ca obiect construirea unei clădiri noi”, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83.
- 44 În speță, din dosarul de care dispune Curtea reiese că NK s-a limitat, în conformitate cu contractul în discuție în litigiul principal, să efectueze pentru MS și pentru AS proiectarea unei case unifamiliale care urma să fie construită, întocmind planuri în acest scop. De altfel, instanța de trimitere și-a formulat întrebările preliminare întemeindu-se pe ipoteza că rolul arhitectului s-a limitat la o asemenea sarcină.

- 45 În aceste condiții, nu se poate considera că un contract precum cel în discuție în litigiul principal are ca obiect construirea unei clădiri noi.
- 46 Pe de altă parte, excluderea din domeniul de aplicare al Directivei 2011/83 a tuturor contractelor privind servicii de arhitectură legate de construirea unor clădiri noi, precum contractele în temeiul cărora arhitectul se angajează să efectueze, pentru consumator, numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită, chiar în lipsa unei legături strânse a unor asemenea contracte cu construirea efectivă a unor clădiri noi, nu poate rezulta decât dintr-o interpretare extensivă a articolului 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83 și, astfel, ar fi contrară obiectivului acestei directive.
- 47 Prin urmare, deși este adevărat că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze, pentru cel de al doilea, numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, poate preceda construcția viitoare a unei clădiri noi, nu se poate considera, totuși, că un asemenea contract are ca obiect construirea unei clădiri noi, în sensul articolului 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83.
- 48 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83 trebuie să fie interpretat în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, nu constituie un contract având ca obiect construirea unei clădiri noi, în sensul acestei dispoziții.

Cu privire la a doua întrebare

- 49 Prin intermediul celei de a doua întrebări formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 2 punctele 3 și 4, precum și articolul 16 litera (c) din Directiva 2011/83 trebuie să fie interpretate în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea, în conformitate cu cerințele și cu dorințele acestuia, proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, constituie un contract de furnizare de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar, în sensul acestei din urmă dispoziții.
- 50 În această privință, trebuie amintit că articolele 9-16 din Directiva 2011/83 îi acordă consumatorului un drept de retragere după încheierea, printre altele, a unui contract negociat în afara spațiilor comerciale, în sensul articolului 2 punctul 8 din această directivă, și stabilesc condițiile și modalitățile exercitării acestui drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, punctul 32).
- 51 Obiectivul acestor dispoziții este expus, printre altele, în considerentul (21) al directivei menționate, potrivit căruia, atunci când se află în afara spațiului comercial al comerciantului, consumatorul poate fi supus unei presiuni psihologice potențiale sau poate fi confruntat cu un element de surpriză, indiferent dacă a solicitat sau nu vizita din partea comerciantului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, Verbraucherzentrale Berlin, C-485/17, EU:C:2018:642, punctul 33).
- 52 În conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2011/83, cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 16 din aceasta, consumatorul beneficiază, astfel, de o perioadă de 14 zile pentru a se retrage dintr-un contract negociat în afara spațiului comercial, fără, printre altele, să suporte alte costuri decât cele prevăzute la articolul 13 alineatul (2) și la articolul 14 din directiva menționată.

- 53 Din articolul 12 litera (a) din Directiva 2011/83 reiese că exercitarea dreptului de retragere pune capăt obligației părților de a executa contractul negociat în afara spațiului comercial.
- 54 Cu toate acestea, articolul 16 din directiva menționată prevede excepții de la dreptul de retragere, în special în ipoteza, prevăzută la litera (c) din acest articol, a contractelor negociate în afara spațiilor comerciale având ca obiect furnizarea de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar.
- 55 În observațiile sale scrise, NK susține că această excepție de la dreptul de retragere este aplicabilă în speță, întrucât planurile de construcție în discuție în litigiul principal se încadrează în această categorie de bunuri.
- 56 În această privință, articolul 16 litera (c) din Directiva 2011/83, care constituie o excepție de la dreptul de retragere, este, ca dispoziție a dreptului Uniunii care limitează drepturile conferite în scop de protecție a consumatorilor, de strictă interpretare astfel cum rezultă din jurisprudența amintită la punctul 40 din prezenta hotărâre.
- 57 Din definițiile prevăzute la articolul 2 punctele 3 și 4 din Directiva 2011/83 reiese că noțiunea de „bunuri produse conform specificațiilor clientului” trebuie înțeleasă în sensul că se referă la obiecte corporale mobile, care nu sunt prefabricate și sunt produse pe baza opțiunilor individuale sau a deciziei clientului.
- 58 Desigur, un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze, pentru cel de al doilea, în conformitate cu cerințele și cu dorințele acestuia, proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită, implică în mod necesar elaborarea de către arhitect a unor planuri de construire, care sunt apoi transmise consumatorului, pentru ca acesta să le poată utiliza în scopul lucrărilor de construcții ulterioare. Aceste planuri pot fi furnizate ca documente pe suport de hârtie sau pot lua forma unor fișiere digitale. În primul caz, ele constituie obiecte corporale mobile care sunt realizate de arhitect pe baza indicațiilor și a opțiunilor consumatorului.
- 59 Nu este mai puțin adevărat că obiectul principal al unui asemenea contract constă în realizarea de către arhitect a unei prestații intelectuale constând în proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită, iar furnizarea planurilor, ca bunuri, nu este decât secundară în raport cu prestația principală care trebuie realizată.
- 60 Prin urmare, nu se poate considera că un contract precum cel în discuție în litigiul principal are ca obiect furnizarea de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar, în sensul articolului 16 litera (c) din Directiva 2011/83.
- 61 În schimb, un asemenea contract intră în sfera noțiunii de „contract de prestări de servicii”, contract pentru care această directivă prevede de asemenea, la articolul 16 litera (a), o excepție de la dreptul de retragere în cazul prestării complete a serviciilor, cu condiția, totuși, ca executarea să fi început cu acordul prealabil expres al consumatorului și ca acesta să fi confirmat că a luat cunoștință de faptul că își va pierde dreptul la retragere după executarea completă a contractului de către comerciant.
- 62 Astfel, noțiunea de „contract de prestări de servicii” este definită la articolul 2 punctul 6 din Directiva 2011/83 ca vizând orice contract, altul decât un contract de vânzare, în temeiul căruia comerciantul furnizează sau se angajează să furnizeze un serviciu consumatorului, iar acesta plătește sau se angajează să plătească prețul acestuia. Din modul de redactare a respectivei dispoziții rezultă că această noțiune trebuie înțeleasă în sensul că include toate contractele care nu intră sub incidența noțiunii de „contract de vânzare”, definită la articolul 2 punctul 5 din directiva menționată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 martie 2020, Verbraucherzentrale Berlin, C-583/18, EU:C:2020:199, punctul 22).

- 63 Or, un contract precum cel în discuție în litigiul principal, care are ca unic obiect proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită, nu privește transferul proprietății asupra unor bunuri, în sensul articolului 2 punctul 5 din Directiva 2011/83.
- 64 În speță, reiese că nu ar fi fost îndeplinite condițiile de aplicare a excepției de la dreptul de retragere prevăzute la articolul 16 litera (a) din Directiva 2011/83, și anume acordul prealabil expres al consumatorului cu privire la prestarea serviciilor în discuție, pe de o parte, și informarea de către comerciant în ceea ce privește exercitarea dreptului de retragere, pe de altă parte, aspect a cărui verificare revine, însă, instanței de trimitere.
- 65 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 2 punctele 3 și 4, precum și articolul 16 litera (c) din Directiva 2011/83 trebuie să fie interpretate în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea, în conformitate cu cerințele și cu dorințele acestuia, proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, nu constituie un contract de furnizare de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar, în sensul acestei din urmă dispoziții.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 66 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

- 1) **Articolul 3 alineatul (3) litera (f) din Directiva 2011/83/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind drepturile consumatorilor, de modificare a Directivei 93/13/CEE a Consiliului și a Directivei 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 85/577/CEE a Consiliului și a Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului trebuie să fie interpretat în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea numai proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, nu constituie un contract având ca obiect construirea unei clădiri noi, în sensul acestei dispoziții.**
- 2) **Articolul 2 punctele 3 și 4, precum și articolul 16 litera (c) din Directiva 2011/83 trebuie să fie interpretate în sensul că un contract încheiat între un arhitect și un consumator, în temeiul căruia primul se angajează să efectueze pentru cel de al doilea, în conformitate cu cerințele și cu dorințele acestuia, proiectarea unei case unifamiliale care urmează să fie construită și, în acest context, să elaboreze planuri, nu constituie un contract de furnizare de bunuri confecționate după specificațiile prezentate de consumator sau personalizate în mod clar, în sensul acestei din urmă dispoziții.**

Semnături